

ADABIYOT
XRESTOMATIYASI

Alisher Navoiy

HAYRAT UL-ABROR

9 - jild

G'afur G'ulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi
Toshkent – 2017

UO‘K 821.512.133
KBK 84(5y)1
N-14

Navoiy, Alisher.

Hayrat ul-abror J-9: / – Toshkent: G‘afur G‘ulom nomidagi nashriyot-matbaa ijodiy uyi, 2017. – 384 b. – (Adabiyot xrestomatiyasi)

Buyuk shoir va mutafakkir Alisher Navoiy «Xamsa»sining birinchi dostoni «Hayrat ul-abror» («Yaxshilar hayrati») beshlik yaratish an‘analari asosida yaratilgan falsafiy ruhdagi asar bo‘lib, unda muallifning hayot va insoniyat, davr va zamonlar, mashhur tarixiy shaxslar, saltanatlar va vorislik, komil insonlar to‘g‘risidagi qarashlari o‘z ifodasini topgan.

UO‘K 821.512.133
KBK 84(5y)1

ISBN 978-9943-4799-9-9

© G‘afur G‘ulom
nomidagi nashriyot-
matbaa ijodiy uyi, 2017

Hayrat ul-abror

HAYRAT UL-ABROR

I

Bismillohir rahmonir rahim,
Rishtag'a chekti necha durri yatim.

Har dur anga javhari jondin fuzun,
Qiymat aro ikki jahondin fuzun.

Rishtasi xud iqdi jahon rishtasi,
Dema jahon rishtasi, jon rishtasi.

Ganji baqo zikriga ulkim yetib,
Bu dur ila rishtani tasbih etib.

Rishta emas, turfa kamandedur ul,
Davlat-u din saydig'a bandedur ul.

Qaysi kamand, o'lmadi hargiz kamand,
Ravzayi firdavs g'azolig'a band.

Bal arig'edurki oqar jon suyi,
Yo'q, demakim jon suyi, hayvon suyi.

Ul suv yaqosida alifdin shajar,
Shamrasidin ul shajar uzra samar.

Yo'qki, o'shul rishtayi gavhar baho,
Ganji ilohiyg'a erur ajdaho.

Yoki bular barchasi ta'vil erur,
Arshi muallo aro qandil erur.

Balki bu qandil aro aylab ayon,
Bog'i ahad foxtasi oshyon.

Yo'qki, erur maxzani vahdatqa yo'l,
Yo'l-u ne yo'l, asru yaqin yo'ldur ul.

Lekin erur ham qatig'-u ham maxuf,
O'ylaki ojizdurur ondin vuquf.

Qilg'uchi bu bodiya qat'ig'a mayl,
Ahli qabul-u rad erur ikki xayl.

Azmig'a chun qo'ydi qadam ahli rad,
Rahbari tavfiqdin o'lmay madad.

«Bo»si ibodin urar avval salo,
«Yo»ki degay lo ne bo'lur juz balo.

«Sin»i nahang arqosining arrasi,
Yuz kemanding ofati har parrasi.

«Sin» bila «mim»i yo'lida ko'r humum,
Yo'li humum aning-u yeli samum.

«Mim»i yiloni damidin o't sochib,
Yo'l boshida yotibon og'zin ochib.

Uch «alif», uch «lom»i solib rustaxez,
Olti jihatdin chekibon tig'i tez.

«He»lar uchi qatl ishida tez o‘lub,
Rumh uchidek har biri xunrez o‘lub.

«Re»larikim zohir etib iqtiron,
Fosh o‘lub ondin zarari begaron.

«He»si halok etgali qullobvash,
Mahlaka qalbi aro qullobkash.

«Nun» chekib el sahmi uchun yosini,
Balki baqo zar’i uchun dosini.

«Yo»si muxolif sori harfi nido,
Ya’ni, et o‘llimda hayoting fido.

Nuqtalari ul yo‘l aro toshlar,
Toshlar o‘lmayki, kesuk boshlar.

«Mim»lar anda girih uzra girih,
Jazmlar anda zirih uzra zirih.

Har sori «tashdid» taaddud bila,
Zohir o‘lub elga tashaddud bila.

Har negakim noziri maqsud o‘lub,
Ahli nazar ko‘ziga mardud o‘lub.

Lek qachon qat’ig‘a ahli qabul,
Azm qilib aylasa ul yon nuzul.

«Bo»si burun «bo»i bashorat durur
Shamrasi kirmakka ishorat durur.

«Sin»i salomat yo‘lining zinasi,
Balki saodat yuzi oinasi.

«Mim»i ochib manzili maqsadg‘a yo‘l,
Balki bu manzil aro sarchashma ul.

Har «alif»ikim yeridur jon aro,
Sham’ o‘lub ul toza shabiston aro.

«Lom»lari borcha livoyi zafar,
Berib anga jilva havoyi zafar.

«Ho»si huviyatni qilib jilvagah,
«Lom»i bila qoyili «Al-mulku lah».

Ravza-i jannatg‘a eshik «ro»lari,
G‘uncha-i vahdatg‘a beshik «ho»lari.

«Mim»ki «nun»din qilibon intiho,
Jong‘a qo‘yub minnati bemuntaho.

«Yo» bila «mim»i qilib izhori yam,
Aylagali g‘arqa-i bahri karam.

Nuqta-u tashdid anga chaqmoq-u tosh,
Qilmoq uchun partav «alif» sham’i fosh.

Jazmi solib tavq ko‘ngul bo‘ynig‘a,
Nuqta baqo durrini jon qo‘ynig‘a.

Ham harakotidin ionat yetib,
Yetgali maqsudqa tahrir etib.

Ham sakanoti qilib ifsho sukun,
Anda tavaqqufqa bo‘lub rahnamun.

Soyiri chun po‘yag‘a gomin ochib,
Gardidin atrofig‘a jonlar sochib.

Bosh-ayog‘i boshtin-ayoq jon bo‘lub,
Boshdin-ayog‘ jon neki, jonon bo‘lub.

Azmida ul qavmg‘a dog‘ uzra dog‘,
Qat‘ida bu xaylg‘a bog‘ uzra bog‘.

Hikmati ul qahr aro, bu lutf aro,
Ushbuki to‘lg‘ay ikki mehmonsaro.

To agar o‘t solsa jaloliyati,
Lutf ila urg‘ay suv jamoliyati.

Istabon, ey xasta Navoiy, navo,
Bo‘yla safarg‘a qilur ersang havo.

Yo‘l yomon-u yaxshisidin yema g‘am,
Bismilloh, degil-u qo‘yg‘il qadam.

«Xayru sanoin limufizil-karam» –
Kim, karamidin erur el muhtaram.

II

*Ul Xoliq hamdikim, maxluqot tasvirig‘a aning qalami sun‘i
chehrakushodurur va masnuot tahririg‘a aning xomayi
hikmati jamolafzo va har ko‘ngul g‘unchasig‘a bir husn*

*guli sori aning silsilayi shavqidin vobastaliq va har ko'z
axtarig'a bir qosh hiloli sori aning rishtayi muhabbatidin
payvastaliq.*

Hamd angakim vojibi bizzot erur,
Homid aning zotig'a zarrot erur.

Vahdati zotig'a quyoshdek tonuq,
Zarradin afzun-u quyoshdin yoruq.

Jism sipehrini masir etguchi,
Ruh quyoshini munir etguchi.

Gulshani firuzani chekkan baland,
Gullaridin mehrni guldastaband.

Har sori anjum gulikim ochilib,
Ko'kka bu guldastasidin sochilib.

Mintaqa birla falaki lojuvard,
Sun'i bisotida iki taxta nard.

Solmoq uchun tosi sipehr ichrashayn,
Oy-u quyoshdin qilibon ka'batayn.

Taxta kelib charxi munaqqash anga,
Burj hisobidin iki shash anga.

Tun kun ila muhra namudorliq,
Anjum ila taxta sadafkorliq.

Dahrda har naqshi savob-u qusur,
Borchasi bu narddin aylab zuhur.

Ko'rguzubon naqshi xasis-u sharif,
Misli qazo-vu qadar ikki harif.

Chun ochibon subh uzori gulin,
Zulf etib ul yuz uza tun sunbulin.

Ul yuz o'lub dahrg'a kofurbez,
Ustida ul zulf bo'lub mushkrez.

Oq-u qaro uzra berib ishtihor,
Mushk ila kofurini layl-u nahor.

Chun yasabon hujrayi tori dimog',
Aqlidin ul hujrada yoqib charog'.

Rishta anga tori inoyat bo'lub,
Shu'la anga nuri hidoyat bo'lub.

Andin olib nur ko'ngul maskani,
Lek o'churub ishq yelidin ani.

Ishq yelin yetkurubon tund-u tez,
Aql alochug'in etib rez-rez.

Ham uchurib zuhd-u vara' xirmanin,
Ham sovurub sabr-u sukun maskanin.

Bog'i xirad naxlini xoshok etib,
Bahri balo mavjini ko'lok etib.

Dard-u balo o'tini tez aylabon,
Tez nekim, charxsitez aylabon,

Bu tanishuv parchasidir. Asarning to'liq versiyasi
<https://kitobxon.com/uz/asar/4605> saytida.

Бу танишув парчасидир. Асарнинг тўлиқ версияси
<https://kitobxon.com/uz/asar/4605> сайтида.

Это был ознакомительный отрывок. Полную версию
можно найти на сайте
<https://kitobxon.com/ru/asar/4605>